

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 2, 16, 20, 24, 25, 30², 35, 38, 41, 42, 43, 44, 45 IR 47
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINIŲ
ĮMONIŲ ĮSTATYMO NR. IX-2251 PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-1491 23 STRAIPSNIO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VIEŠŲJŲ PIRKIMŲ,
ATLIEKAMŲ GYNYBOS IR SAUGUMO SRITYJE, ĮSTATYMO NR. XI-1491 18
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS PIRKIMŲ,
ATLIEKAMŲ VANDENTVARKOS, ENERGETIKOS, TRANSPORTO AR PAŠTO
PASLAUGŲ SRITIES PERKANČIŲJŲ SUBJEKTŲ, ĮSTATYMO NR. XIII-328
35 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NEĮGALIJŲ
SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ĮSTATYMO NR. I-2044 16 IR 18 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 2, 16, 20, 24, 25, 30², 35, 38, 41, 42, 43, 44, 45 ir 47 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 1), Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo Nr. IX-2251 pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 2), Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo Nr. I-1491 23 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 3), Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje, įstatymo Nr. XI-1491 18 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 4), Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymo Nr. XIII-328 35 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 5), Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 16 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas Nr. 6) (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti išnagrinėjus kylančias negalią turinčių žmonių integracijos į darbo rinką problemas, įgyvendinant Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 89.7 papunktyje numatytą siekį, kad negalią turintys žmonės turėtų geresnes galimybes integruotis į atvirą darbo rinką, Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 3.2.8 papunktyje numatytą veiksmą „Siekiant kuo aktyvesnio asmenų su negalia dalyvavimo atvirojo darbo rinkoje, parengti ir priimti Užimtumo įstatymo pakeitimo įstatymo projektą, susijusį su darbo rinkos paslaugų teikimu ir aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymu neįgaliesiems“, atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 20 d. Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijas Lietuvai¹ (toliau – Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijos), Valstybinio audito 2020 m. rugsėjo 7 d. ataskaitoje Nr. VAE-9 „Asmenų su negalia socialinė integracija“² pateiktas rekomendacijas (toliau – Valstybės kontrolės rekomendacijos).

Neįgaliųjų užimtumo modelis buvo pristatytas ir aptartas su socialiniais partneriais, darbdavių ir negalią turinčių žmonių organizacijomis, Lietuvos verslo taryba. Neįgaliųjų užimtumo modeliui iš esmės pritarta Neįgaliųjų reikalų tarybos 2022 m. vasario 8 d. posėdyje.

2022 m. sausio 1 d. iš viso darbingo amžiaus žmonių su negalia buvo 147,5 tūkst. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – SODRA) 2022 m. sausio 1 d. duomenimis Lietuvoje dirba tik 29,1 proc. visų darbingo

¹ Žr. [Neigaliuju-teisiu-komiteto-rekomendacijos-Lietuvai-4.doc \(live.com\)](#)

² Žr. [Produktas | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrole.lt\)](#)

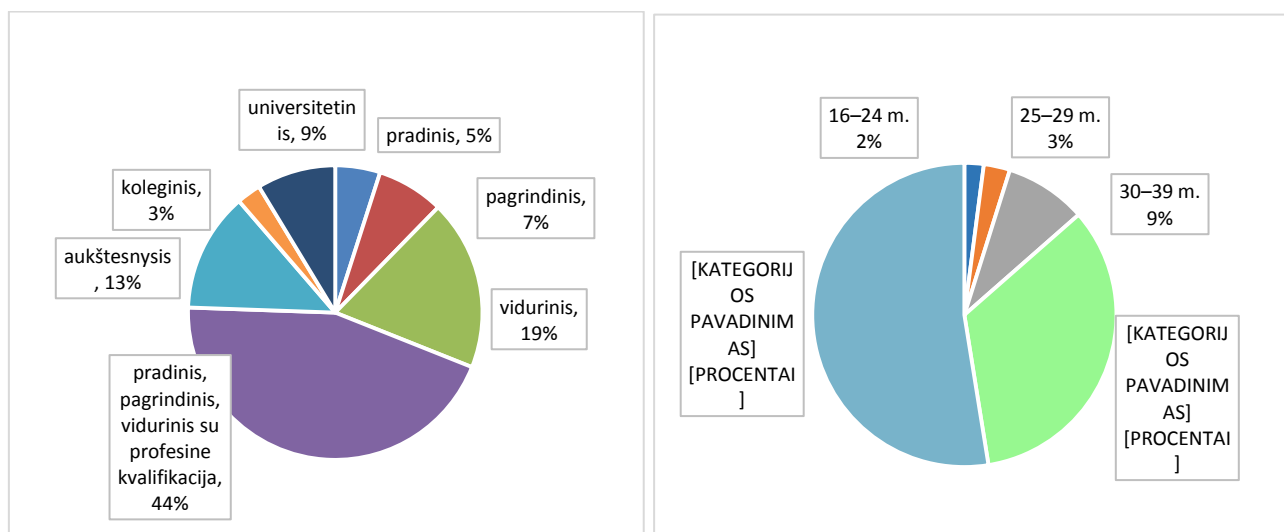
amžiaus neįgaliųjų.

Data	Dirbančiųjų skaičius pagal darbingumo lygį/ neįgalumo lygį/ specialiųjų poreikių lygį						Bendras dirbančiųjų žmonių su negalia skaičius	
	45-55 proc./ lengvas/ nedidelių		30-40 proc./ vidutinis/vidutinių		iki 25 proc./ sunkus/ didelių			
	Atviroje darbo rinkoje	Socialinėse įmonėse	Atviroje darbo rinkoje	Socialinėse įmonėse	Atviroje darbo rinkoje	Socialinėse įmonėse	Atviroje darbo rinkoje	Socialinėse įmonėse
2020-01-01	24 350	2 661	13 778	3 727	784	433	38 912	6 821
2021-01-01	24 329	1 482	14 032	2 783	870	420	39 231	4 685
2022-01-01	23 964	1 383	13 484	2 673	958	456	38 406	4 512

Dirbančių atviroje darbo rinkoje žmonių su negalia skaičius reikšmingai nesikeičia. Įsigaliojus Lietuvos Respublikos socialinių įmonių įstatymo pakeitimams 2020 m. sausio ir liepos mėn., socialinėse įmonėse mažėjo negalią turinčių darbuotojų skaičius. Ši tendencija išliko ir 2021 metais. Iš viso iš socialinių įmonių 2021 m. atleista 1719 darbuotojų, turinčių negalią, iš jų 480 – įsidarbino tarpininkaujant Užimtumo tarnybai prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba), 209 – įsidarbino savarankiškai. Įsidarbino beveik pusė (49 proc.) tų, kurie po atleidimo registravosi Užimtumo tarnyboje ir 28 proc. tų, kurie nesikreipė į Užimtumo tarnybą.

Užimtumo tarnybos duomenimis, socialinių įmonių skaičius per du metus sumažėjo 39 proc. 2020 m. pradžioje buvo 173 socialinės įmonės, 2022 m. pradžioje – 105. Daugiausia socialinės įmonės statusas buvo panaikintas įmonės prašymu (2020 m. – 30 įmonių, 2021 m. – 10 įmonių) ar dėl neatitikimo Socialinių įmonių įstatymo nuostatų dėl negalią turinčių darbuotojų skaičiaus.

Per 2021 m. į Užimtumo tarnybą kreipėsi 9,6 tūkst. negalią turinčių asmenų, 2021 m. pabaigoje buvo registruota 13,5 tūkst. negalią turinčių bedarbių. Daugiausia yra turinčių profesinę kvalifikaciją, beveik kas trečias (31 proc.) – nekvalifikuotas. Didžiąsą dalį sudaro vyresnio amžiaus (nuo 55 m.) asmenys.

Per 2021 m. integravosi į darbo rinką 10,4 tūkst. Užimtumo tarnyboje registruotų negalią turinčių asmenų, pradėjo dalyvauti aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse – 1,4 tūkst. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių aprėptis išlieka nedidelė, 2019 m. pradėjo dalyvauti 12 proc.

Užimtumo tarnyboje registruotų neįgaliųjų, 2021 m. – 15 proc.

	2019 m.	2020 m.	2021 m.
Registravosi Užimtumo tarnyboje per metus	11 366	15 217	9 620
Integravosi į darbo rinką, iš jų:	6 992	7 232	10 356
- įsidarbino	5 861	5 778	7 776
- pradėjo veiklą pagal verslo liudijimą	1 131	1 454	2 580
- pradėjo dalyvauti aktyvios darbo rinkos priemonėse	1 342	1 282	1 406

Asmenis su negalia įdarbinantiems darbdaviams, turintiems socialinės įmonės statusą ir darbdaviams atviroje darbo rinkoje teikiama skirtinga parama. Lėšos negalią turinčių asmenų įdarbinimui socialinėse įmonėse keletą kartų viršija lėšas integracijai į atvirą darbo rinką. Socialinėms įmonėms valstybės pagalbos lėšų panaudota: 2018 m. – 30,6 mln. Eur, 2019 m. – 32,8 mln. Eur, 2020 m. – 23,7 mln. Eur, 2021 m. – 15,4 mln. Eur. Aktyvios darbo rinkos politikos priemonėms: 2018 m. – 4,6 mln. Eur, 2019 m. – 5,7 mln. Eur, 2020 m. – 5,0 mln. Eur, 2021 m. – 8,4 mln. Eur.

Didžiausia socialinėms įmonėms skirtų lėšų dalis (91,1 proc.) 2021 m. buvo panaudota subsidijoms darbo užmokesčiui. Įgyvendinant aktyvios darbo rinkos politikos priemones, daugiausia lėšų (53,5 proc.) panaudota įdarbinimui subsidijuojant.

Socialinių įmonių įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta, kad iki 2022 m. lapkričio 1 d. už laikotarpį nuo 2020 m. liepos 1 d. iki 2022 m. birželio 30 d. turi būti atliktas nustatyto teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimas. Šis vertinimas skirtas nustatyti teigiamas ir neigiamas pasekmes Socialinių įmonių įstatyme nustatyto teisinio reguliavimo, kuris susijęs tik su segreguotomis darbo vietomis, tačiau ši Socialinių įmonių įstatymo nuostata nereiškia, kad iki *ex post* vertinimo atlikimo sisteminiai pokyčiai, kuriais siekiama kuo aktyvesnio asmenų su negalia dalyvavimo darbo rinkoje ir įgyvendinti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijas parengti bei įgyvendinti veiksmingas strategijas ir programas, skirtas neįgaliųjų užimtumui padidinti atviroje darbo rinkoje panaikinus segreguotas darbo aplinkas, negali būti priimti.

Įstatymų projektų tikslai – tobulinti ir tikslinti teisinį reguliavimą siekiant skatinti negalią turinčių asmenų dalyvavimą atviroje darbo rinkoje, atsisakant remti segreguotas darbo vietas socialinėse įmonėse, užtikrinti aktyvios darbo rinkos politikos priemonių efektyvumą, sudaryti teises prielaidas skatinti darbdavius pritaikyti darbo vietas ir jų aplinką negalią turintiems asmenims, didinti jų įdarbinimo tvarumą bei taikyti priemones, veikiančias prevenciškai ir padedančias išvengti negalią įgijusių darbuotojų iškritimo iš darbo rinkos.

Įstatymo projekto Nr. 1 uždaviniai:

1) sudaryti sąlygas neįgaliems darbuotojams, kurių darbo sutartys su darbdaviu, turėjusiu socialinės įmonės statusą, nėra nutrauktos, taikyti Lietuvos Respublikos užimtumo įstatyme nustatytas aktyvios darbo rinkos politikos priemones;

2) padidinti įdarbinimo su pagalba paslaugų prieinamumą, nustatant naujus įdarbinimo su pagalba paslaugų įkainius;

3) sudaryti sąlygas neįgaliesiems, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis, taikyti priemones kompleksiskai, neviršijant nustatytos maksimalios finansavimo sumos;

4) pakeisti remiamojo įdarbinimo priemones ir nustatyti subsidijos darbo užmokesčiui bei subsidijos darbo asistento išlaidoms mokėjimo sąlygas;

5) išplėsti galimybes darbo vietas ir darbo aplinką pritaikyti bedarbiams, turintiems negalią ar darbuotojams tapus neįgaliais.

Įstatymo projekto Nr. 2 uždaviniai:

1) panaikinti teisinį reglamentavimą dėl socialinių įmonių ir valstybės pagalbos joms teikimo;

2) nustatyti pereinamąsias nuostatas dėl socialinės įmonės statusą turėjusių įmonių ir Užimtumo tarnybos veiksmų.

Įstatymo projektų Nr. 3, Nr. 4 ir Nr. 5 uždavinys – panaikinti nuostatas dėl socialinių įmonių rezervuotos teisės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

Įstatymo projekto Nr. 6 uždavinys – papildyti Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) funkcijas dėl darbo asistento pagalbos poreikio ir jo termino nustatymo.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

Užimtumo įstatymo nuostatos:

Užimtumo įstatymo 25 straipsnyje nustatyti darbo rinkoje papildomai remiamais laikomi asmenys. Darbingo amžiaus neįgalieji bedarbiai yra laikomi darbo rinkoje papildomai remiamais.

Užimtumo įstatymo 30² straipsnio 3 ir 4 dalyse nustatytas įdarbinimo su pagalba paslaugų vienos valandos įkainis – ne daugiau 0,1 bazinės socialinės išmokos dydžio už kiekvieną neįgalų asmenį.

Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta, kad aktyvios darbo rinkos politikos priemonės, kuriomis siekiama padėti darbo ieškantiems asmenims padidinti jų užimtumo galimybes ir derinti darbo pasiūlą ir paklausą (parama mokymuisi, parama judumui, remiamasis įdarbinimas, parama darbo vietoms steigti) gali būti taikomos kompleksškai, derinant skirtingas priemones. Asmeniui kompleksškai taikomų aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimo suma negali viršyti 31,03 Vyriausybės patvirtintos minimaliosios mėnesinės algos (toliau – MMA) dydžio sumos.

Užimtumo įstatymo 38 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad darbdaviams, vykdančiams profesinį mokymą pagal pameistrystės formą, kurie pagal pameistrystės darbo sutartį įdarbino Užimtumo tarnybos siūstus asmenis, kompensuojama 70 procentų darbo užmokesčio, nurodyto asmens darbo sutartyje, dalies, nevirsijančios Vyriausybės patvirtintos 1,5 MMA dydžio, ir nuo šios darbo užmokesčio dalies apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų dalis. Taip pat kompensuojamos paskirto profesijos meistro (meistrų), atsakingo (atsakingų) už pameistrinio darbinės veiklos ir praktinio mokymo organizavimą ir koordinavimą, pameistrinio darbinės veiklos ir praktinio mokymo organizavimo ir koordinavimo išlaidos, kurių dydis apskaičiuojamas pagal profesijos meistro faktiškai dirbtą laiką atliekant pameistrinio darbinės veiklos ir praktinio mokymo organizavimą ir koordinavimą pagal profesijos meistrui apskaičiuotą ar darbo sutartyje nustatytą valandinį atlygį, nevirsijantį vieno Vyriausybės patvirtinto minimaliojo valandinio atlygio (toliau – MVA) dydžio, ir nuo jo apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų dalį, bet ne daugiau kaip 20 procentų profesijos meistrui apskaičiuoto darbo užmokesčio.

Užimtumo įstatymo 41 straipsnyje nustatyta, kad remiamojo įdarbinimo priemonės yra: įdarbinimas subsidijuojant ir darbo įgūdžių įgijimo rėmimas. Įgyvendinant šias priemones, darbdaviams, įdarbinusiems Užimtumo tarnybos siūstus bedarbius, nurodytus Užimtumo įstatymo 25 straipsnio 1–13 punktuose, laikomus darbo rinkoje papildomai remiamais, mokama subsidija darbo užmokesčiui. Subsidijos darbo užmokesčiui dydis negali viršyti 1,5 MMA dydžio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų sumos. Subsidijos darbo užmokesčiui dydis apskaičiuojamas procentais nuo įdarbintam asmeniui darbdavio priskaičiuotų draudžiamųjų pajamų, nuo kurių Lietuvos Respublikos valstybinio

socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka priskaičiuotos ir privalo būti įmokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokos, įrašytų Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registre: 75 procentai apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami bedarbiai, kurie yra darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis ir asmenys bei asmenys, kuriems suteiktas pabėgėlio statusas ar perkeliamojo asmens statusas, arba asmenys, kuriems suteikta papildoma ar laikinoji apsauga; 60 procentų apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami bedarbiai, kurie yra darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis arba vidutinis neįgalumo lygis; 50 procentų apskaičiuotų lėšų, kai įdarbinami bedarbiai, kurie yra darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis arba lengvas neįgalumo lygis ar kiti darbo rinkoje papildomai remiamais laikomi asmenys. Asmeniui vienu metu gali būti taikoma tik viena remiamojo įdarbinimo priemonių. Jos gali būti derinamos su bedarbių profesiniu mokymu. Įdarbintam asmeniui, kuriam taikoma remiamojo įdarbinimo priemonė, pradėjus dirbti pagal kitą darbo sutartį arba darbo santykiams prilygintų teisinių santykių pagrindu ar pradėjus dirbti savarankiškai subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimas nutraukiamas.

Užimtumo įstatymo 42 straipsnyje nustatyta, kad įdarbinimas subsidijuojant organizuojamas siekiant įdarbinti Užimtumo tarnybos siūstą asmenį negrąžintinai kompensuojant darbdaviui dalį šio asmens darbo užmokesčio išlaidų. Subsidija darbo užmokesčiui mokama neterminuotai per visą darbo laikotarpį, kai įdarbinami bedarbiai, kurie yra darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis; iki 24 mėnesių – kai darbo sutartis sudaroma su bedarbiais, kurie yra darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis arba vidutinis neįgalumo lygis; asmenys, kuriems suteiktas pabėgėlio statusas ar perkeliamojo asmens statusas, arba asmenys, kuriems suteikta papildoma ar laikinoji apsauga; iki 6 mėnesių – kai darbo sutartis sudaroma su bedarbiais, kurie yra darbingo amžiaus neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis arba lengvas neįgalumo lygis ar kiti darbo rinkoje papildomai remiamais laikomi asmenys.

Užimtumo įstatymo 43 straipsnyje nustatyta, kad darbo įgūdžių įgijimo rėmimas organizuojamas tiesiogiai darbo vietoje trūkstantiems darbo įgūdžiams įgyti asmenims, dalyvaujantiems profesiniame mokyme arba jį baigusiams, ir pirmą kartą pagal įgytą kvalifikaciją ar kompetenciją darbo veiklą pradedantiems bedarbiams. Kai darbdavio paskirti atsakingi asmenys darbo įgūdžių įgijimui organizuoti skiria daugiau kaip 20 procentų savo darbo laiko, darbdaviams gali būti iš dalies kompensuojamos darbo įgūdžių įgijimo tiesiogiai darbo vietoje organizavimo išlaidos.

Nėra nustatyta galimybė darbdaviui skirti subsidiją darbo asistento išlaidoms, jeigu neįgaliems darbuotojams darbo funkcijoms atlikti nustatytas darbo asistento pagalbos poreikis, nėra apibrėžta, kas yra darbo asistentas.

Užimtumo įstatymo 44 straipsnyje nustatyta, kad yra teikiamas darbo vietų steigimo (pritaikymo) subsidijavimas. Subsidija skiriama su steigiamos darbo vietos darbo funkcijų atlikimu susijusioms darbo priemonėms ar techninės pagalbos priemonėms neįgaliesiems įsigyti, montuoti, pritaikyti ir nuosavybės teise valdomoms patalpoms, reikalingoms darbo vietai įrengti, remontuoti ar pritaikyti, kai planuojamos išlaidos patalpoms remontuoti ar pritaikyti neviršija 50 procentų visos subsidijos steigiamoms darbo vietoms dydžio. Subsidijos dydis vienai darbo vietai negali viršyti 31,03 MMA dydžio sumos. Nustatyta, kokie atvejai laikomi darbo vietos panaikinimu ir sąlygos, kada subsidijos gavėjai, panaikinę įsteigtą (pritaikytą) darbo vietą, turi Užimtumo tarnybai grąžinti visą subsidiją, 80 procentų subsidijos arba 50 procentų subsidijos bei kiti atvejai, kada subsidijos gavėjas privalo grąžinti Užimtumo tarnybai visą jam pervestą subsidiją.

Užimtumo įstatymo 45 straipsnyje nustatyta, kad darbo vietų steigimo (pritaikymo) subsidijavimas organizuojamas negalią turinčių bedarbių neterminuotam įdarbinimui remti steigiant naujas (atsižvelgiant į asmenų negalią pritaikant esamas) darbo vietas arba kai buvęs bedarbis, pradėjęs savo verslą ne vėliau kaip per 30 mėnesių nuo paskutinės registracijos Užimtumo tarnyboje nutraukimo dienos, pirmą kartą darbo vietą steigia Užimtumo tarnybos siūstam bedarbiui įdarbinti.

Socialinių įmonių įstatymas nustato su socialinės įmonės statusu susijusias teises ir pareigas, šio statuso įgijimo sąlygas ir panaikinimo pagrindus bei tvarką, apibrėžia socialinėse įmonėse įdarbinamų asmenų tikslines grupes, nustato darbo santykių socialinėse įmonėse ypatumus, reglamentuoja valstybės pagalbos skyrimą ir jos mokėjimą socialinėms įmonėms.

Socialinėse įmonėse įdarbinamų asmenų tikslinės grupės: neįgalieji, turintys sunkų neįgalumo lygį, arba neįgalieji, kuriems nustatytas neviršijantis 25 procentų darbingumo lygis, registruoti Užimtumo tarnyboje bedarbiais; neįgalieji, turintys vidutinį neįgalumo lygį, arba neįgalieji, kuriems nustatytas 30–40 procentų darbingumo lygis, registruoti Užimtumo tarnyboje bedarbiais; neįgalieji, turintys lengvą neįgalumo lygį, arba neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis, registruoti Užimtumo tarnyboje bedarbiais. Taip pat tikslinė grupė laikomi neįgalieji, kuriems nustatytas didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, registruoti Užimtumo tarnyboje pensinio amžiaus asmenimis. Juos įdarbinus socialinėse įmonėse, valstybės pagalba neskiriama ir nemokama.

Socialinei įmonei gali būti skiriama šių rūšių valstybės pagalba: subsidija darbo užmokesčiui ir valstybinio socialinio draudimo įmokoms; subsidija neįgalių darbuotojų darbo vietoms įsteigti ir jų darbo priemonėms įsigyti; subsidija neįgalių darbuotojų darbo vietoms pritaikyti ir jų darbo priemonėms pritaikyti; subsidija tikslinėms grupėms priklausantiems darbuotojams mokyti; subsidija neįgalių darbuotojų darbo aplinkai, gamybinėms ir poilsio patalpoms pritaikyti; subsidija administravimo išlaidoms; subsidija transporto išlaidoms; subsidija asistento išlaidoms.

Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų, atliekamų gynybos ir saugumo srityje ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymuose nustatyta, kad perkančioji organizacija pirkimo dokumentuose gali nustatyti sąlygas, sudarančias galimybę pirkimuose dalyvauti socialinės įmonės statusą turintiems tiekėjams.

Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatyme nėra nustatyta Tarnybos funkcija negalią turintiems asmenims nustatyti darbo asistento pagalbos poreikį.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Istatymo projektas Nr. 1

1. Siekiant išvengti darbuotojų atleidimo, siūloma nustatyti, kad darbingo amžiaus neįgalieji, 2022 m. gruodžio 31 d. buvę socialinės įmonės darbuotojais ir kurių darbo sutartis su darbdaviu, turėjusiu socialinės įmonės statusą, nėra nutraukta, yra laikomi darbo rinkoje papildomai remiamais. Darbo rinkoje papildomai remiamiems asmenims gali būti taikomos Užimtumo įstatyme nustatytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės.

2. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas, siūloma pakeisti Užimtumo įstatymo 30² straipsnio 3 ir 4 dalis nustatant naujus įkainius: pagalbos atliekant įsidarbinimo procedūras vienos valandos įkainis – ne daugiau 0,2 bazinės socialinės išmokos dydžio už kiekvieną neįgalų asmenį, lydimosios pagalbos vienos valandos įkainis – ne daugiau 0,2 bazinės socialinės išmokos dydžio už kiekvieną neįgalų asmenį. Nuo 2020 m. įsigaliojęs Užimtumo įstatymo pakeitimas nustatė, kad asmenims su negalia gali būti teikiamos įdarbinimo su pagalba paslaugos (pagalba atliekant įsidarbinimo procedūras ir lydimoji pagalba įsidarbinus). Šioms paslaugoms teikti Užimtumo tarnyba Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka gali pasitelkti trečiuosius asmenis, tačiau įdarbinimo su pagalba paslaugas galinčių teikti nevyriausybinių organizacijų vertinimu, Užimtumo įstatyme nustatytas paslaugų įkainis nepadengia šių paslaugų kaštų.

3. Atsižvelgiant į tai, kad neįgaliesiems, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis, subsidijos darbo užmokesčiui mokamos neterminuotai, siūloma papildyti Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 3 dalies nuostatas dėl kompleksiškai taikomų priemonių finansavimo sumos skaičiavimo ir nustatyti, kad į kompleksiškai taikomų aktyvios darbo rinkos politikos priemonių finansavimo sumą neįskaičiuojama neterminuotai taikomų priemonių

finansavimo suma. Šiuo pakeitimu sudaromos sąlygos neįgaliesiems, kuriems nustatytas iki 25 procentų darbingumo lygis arba sunkus neįgalumo lygis, taikyti priemonės kompleksiskai, neviršijant Užimtumo įstatymo 35 straipsnio 3 dalyje nustatytos maksimalios finansavimo sumos. Siekiant aiškesnio ir tikslesnio skiriamų lėšų paskaičiavimo, siūloma nustatomą galimą skirti maksimalų dydį suapvalinti.

4. Atsižvelgiant į tai, kad remiamojo įdarbinimo priemonėse – įdarbinimas subsidijuojant ir darbo įgūdžių įgijimas – dalyvauja darbo įgūdžių stokojantys asmenys, o juos įdarbinusiems darbdaviams šiose priemonėse mokama vienodo dydžio subsidija darbo užmokesčiui, siūloma vietoje dviejų priemonių nustatyti vieną – subsidiją darbo užmokesčiui (atsisakant darbo įgūdžių įgijimo priemonėje taikomo organizavimo išlaidų kompensavimo, kuris vertintinas kaip perteklinis, nes darbdaviui skiriama subsidija kompensuoti dalį naujai įdarbinto asmens darbo užmokesčio išlaidų). Atsižvelgiant į tai, kad asmuo turi galimybę įgyti darbo įgūdžius darbo vietoje, kai darbdavys vykdo profesinį mokymą pagal pameistrystės formą, siūloma didinti įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį priemonės patrauklumą. Siūloma supaprastinant subsidijos darbdaviui apskaičiavimą ir nustatyti, kad ji apskaičiuojama nuo asmeniui darbdavio priskaičiuotų draudžiamųjų pajamų, nuo kurių Valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka priskaičiuotos ir privalo būti įmokėtos valstybinio socialinio draudimo įmokos, įrašytų Lietuvos Respublikos apdraustųjų valstybiniu socialiniu draudimu ir valstybinio socialinio draudimo išmokų gavėjų registre. Užimtumo tarnyba reikiamą informaciją gautų iš SODROS informacinės sistemos pagal duomenų teikimo sutartį. Subsidija darbo užmokesčiui, siekiant padėti įsitvirtinti darbo rinkoje arba išlikti darbo rinkoje, būtų taikoma visiems darbo rinkoje papildomai remiamais laikomiems asmenims, kompensuojant darbdaviui dalį šių asmenų darbo užmokesčio išlaidų. Subsidijos darbo užmokesčiui dydžio apskaičiavimo tvarkos, maksimalaus dydžio ir mokėjimo trukmės nėra siūloma keisti. Atsižvelgiant į gautus negalią turinčių asmenų skundus, kad įdarbintas subsidijuojant asmuo yra apribojamas, nes negali papildomai užsidirbti lėšų vykdydamas savarankišką veiklą, siūloma pakeisti subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimo nutraukimo priežastis ir sudaryti galimybę įdarbintam subsidijuojant asmeniui pradėti dirbti savarankiškai. Praktika rodo, kad dažniausiai asmenų, kurie yra įdarbinti subsidijuojant, pradedama savarankiška veikla yra susijusi su kūryba, sezoniniu savo užaugintos produkcijos pardavimu ar kita laikino pobūdžio veikla.

5. Siūloma nustatyti subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimo ir nutraukimo atvejus, jeigu subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimo laikotarpiu asmeniui po pakartotinio darbingumo arba neįgalumo lygio vertinimo pakeičiamas jo darbingumo arba neįgalumo lygis. Siūlomos subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimo ir nutraukimo nuostatos nepažeidžia subjektų teisėtą lūkesčių, nes atitinka Užimtumo tarnybos taikytą praktiką pagal galiojančias Užimtumo įstatymo nuostatas dėl subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimo trukmės, kuri priklauso nuo asmens darbingumo arba neįgalumo lygio.

6. Siūloma nustatyti naują remiamojo įdarbinimo priemonę – subsidiją darbo asistento išlaidoms ir apibrėžti „darbo asistentas“ sąvoką. Šia priemone siekiama sudaryti sąlygas dirbti negalią turintiems asmenims, kai jiems darbo funkcijoms atlikti Tarnyba, atsižvelgdama į darbingumo lygį arba neįgalumo lygį ir darbingumo lygio arba neįgalumo lygio terminą, yra nustačiusi darbo asistento pagalbos poreikį ir jo terminą. Siūlomas subsidijos darbo asistento išlaidoms dydis, atitinkantis Socialinių įmonių įstatyme nustatytą subsidiją darbuotojų, turinčių darbingumo lygį iki 25 proc. darbingumo lygį arba sunkų neįgalumo lygį, darbo asistento išlaidoms – 62 procentai subsidijos skyrimo mėnesį galiojančio Vyriausybės patvirtinto MVA dydžio už kiekvieną asmenį, kuriam nustatytas darbo asistento pagalbos poreikis atsižvelgiant į šių asmenų faktiškai dirbtą laiką, kai darbui atlikti buvo suteikta darbo asistento pagalba. Jeigu darbo asistento pagalba tuo pačiu metu teikiama keliems asmenims, jų faktiškai dirbtos valandos, į kurias atsižvelgiant apskaičiuojamas subsidijos darbo asistento išlaidoms dydis, nėra sumuojamos.

7. Siūloma nustatyti, kad asmeniui vienu metu gali būti taikomos abi remiamojo įdarbinimo priemonės, jos gali būti derinamos su bedarbių profesiniu mokymu ar darbo vietų pritaikymo subsidijavimu.

8. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas tobulinti darbo vietų pritaikymo neįgaliesiems priemonę, sudaryti sąlygas dirbantiems asmenims tapus neįgaliais išlikti darbe, siūloma nustatyti, kad darbdaviams, įdarbinantiems neįgalius bedarbius ar siekiantiems išlaikyti savo darbuotojus, gali būti mokama subsidija techninės pagalbos priemonėms, reikalingoms darbo vietos pritaikymui neįgaliesiems ar darbo procese naudojamiems specialioms įrenginiams (mašinoms, aparatams, prietaisams, įrankiams, įtaisams) ar kitiems specialioms reikmenims, kurių reikia neįgaliam darbuotojui savo darbo funkcijoms atlikti, projektuoti, gaminti, pirkti ir montuoti (įrengti) bei pastatui (patalpai, patalpoms) remontuoti, siekiant užtikrinti aplinkos prieinamumą neįgaliesiems (aplinkos atitiktį specialiesiems neįgaliųjų poreikiams), pritaikant darbo vietos aplinką, gamybines ir poilsio patalpas, taip pat aplinką pritaikant akliesiems, perkant, projektuojant, gaminant ir montuojant (įrengiant) specialius įrenginius ir kitą įrangą, be kurios neįgalus darbuotojas nepajėgtų patekti į darbo vietą ar pastate esančias poilsio patalpas. Siekiant aiškesnio ir tikslesnio skiriamų lėšų apskaičiavimo, siūloma nustatoma galimą skirti maksimalų subsidijos dydį suapvalinti. Taip pat Valstybės kontrolė rekomendavo atsisakyti reikalavimo dėl turto nuosavybės, nes darbdaviams patalpos ne visada priklauso nuosavybės teise, todėl jiems neteikiama parama patalpoms, reikalingoms darbo vietai įrengti, remontuoti ar pritaikyti. Siūloma nustatyti, kad pastatui (patalpai, patalpoms) darbdavys turi turėti turto valdymo teisę ne mažiau kaip 36 mėnesius nuo numatomos darbo vietos pritaikymo dienos. Siūloma nustatyti, kad subsidija darbo aplinkos, gamybinių ir poilsio patalpų pritaikymui skiriama ne dažniau kaip kartą per 36 mėnesius, jos dydis vienam neįgaliam darbuotojui negali viršyti 4,7 MMA dydžio. Šios sąlygos atitinka Socialinių įmonių įstatymo nuostatas, taikytas socialinėms įmonėms.

9. Atsižvelgiant į Užimtumo tarnybos patirtį teikiant subsidijas neįgaliųjų darbo vietų steigimui, siūloma atsisakyti darbo vietų steigimo subsidijavimo, kuris neužtikrina, kad teikiama parama yra būtina dėl asmens įdarbinimo ir siūlyti mokėti subsidijas tik darbo vietų pritaikymui pagal negalią turinčio asmens poreikius.

10. Siekiant užtikrinti, kad subsidijos būtų skiriamos darbdaviams, kurie nėra bausti dėl nelegalaus, nedeklaruoto darbo, užsieniečių įdarbinimo tvarkos, statybvietėje esančių asmenų identifikavimo reikalavimų nevykdymo pažeidimų (šiuo metu nustatyta, kad darbdavio vadovas ar kitas atsakingas asmuo turi būti nebaustas dėl nelegalaus, nedeklaruoto darbo, užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimų, bet ne darbdavys) bei darbdaviams, kurių vadovas ar kitas atsakingas asmuo nėra baustas už skaidriai dirbančių asmenų identifikavimo reikalavimų pažeidimus, siūlomos papildomos sąlygos darbdaviams, norintiems teikti pasiūlymus dėl remiamojo įdarbinimo priemonių, darbo vietų steigimo (pritaikymo) subsidijavimo arba įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį. Siekiant užtikrinti, kad įgyvendinant remiamojo įdarbinimo, paramos darbo vietų steigimo ar pritaikymo priemones, subsidijos būtų mokamos tik darbdaviams, kurie nėra nubausti dėl nelegalaus, nedeklaruoto darbo, užsieniečių įdarbinimo tvarkos, statybvietėje esančių asmenų identifikavimo reikalavimų nevykdymo pažeidimų, o darbdavio vadovas ar kitas atsakingas asmuo nėra nubaustas už nelegalų darbą, darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų, skaidriai dirbančių asmenų identifikavimo reikalavimų pažeidimus, nelaimingo atsitikimo darbe nuslėpimą, nustatytos pranešimo ir ištyrimo tvarkos, darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos, darbo laiko apskaitos, laikinųjų darbuotojų darbo sąlygų bei komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimus, siūlomos papildomos nuostatos dėl subsidijos darbo užmokesčiui mokėjimo nutraukimo ir darbo vietų steigimo ar pritaikymo subsidijos gražinimo.

11. Atsižvelgiant į tai, kad siūlomos nustatyti naujos sąlygos darbdaviams, norintiems teikti pasiūlymus dėl remiamojo įdarbinimo priemonių, darbo vietų steigimo (pritaikymo) subsidijavimo arba įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį, ir norint užtikrinti, kad naujai nustatomos aplinkybės, atsiradusios iki įstatymo įsigaliojimo, nesukeltų neigiamų pasekmių, kadangi jų subjektas negalėjo įvertinti, siūloma nustatyti, kad aplinkybės – darbdaviui nepaskirta bauda už Užimtumo įstatymo 56, 57, 58 ar 59² straipsnyje nurodytą pažeidimą, darbdavio vadovas ar kitas atsakingas asmuo turi ne daugiau negu vieną per paskutinius vienus metus iki paraiškų pateikimo dienos paskirtą administracinę nuobaudą pagal Lietuvos Respublikos administracinių

nusižengimų kodeksą už skaidriai dirbančių asmenų identifikavimo reikalavimų pažeidimus – taikomos darbdaviams, kurie pateikė paraiškas dėl remiamojo įdarbinimo priemonių, darbo vietų steigimo ar pritaikymo subsidijavimo arba įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį po 2023 m. sausio 1 d. Naujai nustatytos sąlygos dėl subsidijos nutraukimo ir grąžinimo būtų taikomos darbdaviams, kuriems bent viena iš šių aplinkybių – darbdaviui paskirta bauda už Užimtumo įstatymo 56, 57, 58 ar 59² straipsnyje nurodytą pažeidimą, darbdavio vadovui ar kitam atsakingam asmeniui paskirta administracinė nuobauda pagal Administracinių nusižengimų kodeksą už nelegalų darbą arba paskirta antra per kalendorinius metus administracinė nuobauda pagal šį kodeksą už darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų, skaidriai dirbančių asmenų identifikavimo reikalavimų pažeidimus, nelaimingo atsitikimo darbe nuslėpimą, nustatytos pranešimo ir ištyrinio tvarkos, darbo užmokesčio apskaičiavimo ir mokėjimo tvarkos, darbo laiko apskaitos, laikinųjų darbuotojų darbo sąlygų bei komercinės ar ūkinės veiklos tvarkos pažeidimus – atsirado po 2023 m. sausio 1 d.

12. Be to, Įstatymo projekte Nr. 1 atliekami redakcinio pobūdžio pakeitimai, suvienodinamos nuostatos dėl darbdavių teikiamų dokumentų, nustatant, kad dėl remiamojo įdarbinimo, paramos darbo vietoms steigti ar pritaikyti, įdarbinimo pagal pameistrystės darbo sutartį priemonių įgyvendinimo darbdaviai teikia paraiškas, taip pat siūloma pripažinti netekusiomis galios Užimtumo įstatymo 25 straipsnio 16 punkto, 41 straipsnio 2⁴, 4³ ir 5² dalių nuostatas dėl iki 2021 m. rugpjūčio 31 d. mokėtos subsidijos darbo užmokesčiui už užimtus asmenis, kuriems Darbo kodekso 47 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatytu atveju buvo paskelbta prastova per pirmuosius 6 kalendorinius mėnesius nuo Vyriausybės paskelbtos ekstremalios situacijos ir karantino, kurių darbdaviams jų darbo vietoms išlaikyti buvo mokama subsidija darbo užmokesčiui ir kurių darbdavys neatleido.

Įstatymo projektas Nr. 2

Atsižvelgiant į 2016 m. balandžio 20 d. Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių komiteto rekomendacijas panaikinti segreguotas darbo aplinkas, siūloma pripažinti netekusiu galios Socialinių įmonių įstatymą. Siekiant užtikrinti, kad socialinės įmonės statusą turėjusiose įmonėse įsteigtos ar pritaikytos darbo vietos, kurioms įsteigti ar pritaikyti buvo skirta valstybės pagalba, būtų išlaikytos ne trumpiau kaip 36 mėnesius, kai jose įdarbinti neįgalieji, turintys sunkų neįgalumo lygį, arba neįgalieji, kuriems nustatytas neviršijantis 25 procentų darbingumo lygis, arba ne trumpiau kaip 12 mėnesių, kai jose įdarbinti neįgalieji, kuriems nustatytas 45–55 procentų darbingumo lygis, siūloma nustatyti, kad sutartys dėl subsidijų išmokėjimo ir panaudojimo tvarkos, sudarytos vadovaujantis Socialinių įmonių įstatymu bei jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatomis, galiotų iki visiško šalių įsipareigojimų įvykdymo. Taip pat siūloma nustatyti, kad Užimtumo tarnyba turi kontroliuoti kaip juridiniai asmenys, kuriems Socialinių įmonių įstatymui netekus galios, buvo panaikintas socialinės įmonės statusas, laikosi įsipareigojimų, nustatytų sutartyse dėl subsidijų išmokėjimo ir panaudojimo tvarkos, vadovaudamasi iki Įstatymo projekto Nr. 2 priėmimo galiojusiomis Socialinių įmonių įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nuostatomis.

Įstatymo projektas Nr. 3, Įstatymo projektas Nr. 4 ir Įstatymo projektas Nr. 5 yra Įstatymo projekto Nr. 2 įgyvendinamieji teisės aktai, kuriais keičiamos nuostatos dėl socialinių įmonių rezervuotos teisės dalyvauti viešuosiuose pirkimuose.

Įstatymo projektu Nr. 6 siūloma papildyti Tarnybos funkcijas, nustatant, kad ji priima sprendimus dėl darbo asistento pagalbos poreikio ir jo termino nustatymo.

Siūloma nustatyti, kad Įstatymų projektai įsigaliotų 2023 m. sausio 1 d.

Priėmus Įstatymų projektus, tikimasi, kad bus sudarytos teisinės prielaidos didesnę ir taiklesnę paramą skirti negalią turinčių asmenų integracijai į atvirą darbo rinką.

Laukiami teigiami rezultatai

Planuojamas pasiekti 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programos³, patvirtintos 2021 m. lapkričio 10 d. nutarimu Nr. 929 „Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos

³ Žr. [929 Dėl 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo... \(lrs.lt\)](#)

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos įtraukios darbo rinkos plėtros programos patvirtinimo“ rezultato rodiklis:

	Pradinė reikšmė 2020 m.	Siektina tarpinė reikšmė 2025 m.	Siektina galutinė reikšmė 2030 m.
Darbo rinkoje užimtų darbingo amžiaus neįgaliųjų dalis nuo bendro darbingo amžiaus neįgaliųjų skaičiaus, proc.	28,4	39	47

Numatoma, kad dirbančių negalią turinčių žmonių skaičius kasmet padidės vidutiniškai po 3,3 tūkst. negalią turinčių žmonių, kuriems suteiktos Užimtumo įstatyme nustatytos darbo rinkos paslaugos ir aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. Bus vykdoma nustatyto teisinio reguliavimo įgyvendinimo ir poveikio darbo rinkai stebėseną. Atsižvelgiant į darbo rinkos paslaugų ir aktyvios darbo rinkos politikos priemonių veiksmingumą ir efektyvumą, bus priimami sprendimai dėl jų įgyvendinimo ar teisinio reguliavimo tobulinimo.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo projektą Nr. 1 numatomos teigiamos teisinio reguliavimo pasekmės, aptartos šio aiškinamojo rašto 4 punkte.

Priėmus Įstatymo projektą Nr. 2, gali kilti neigiamos pasekmės dėl socialinių įmonių statuso ir valstybės pagalbos teikimo panaikinimo. Nebeteikiant valstybės pagalbos, padidėtų rizika dėl negalią turinčių asmenų darbo vietų panaikinimo socialinės įmonės statusą turėjusiose įmonėse. Socialinėse įmonėse dirba 4,5 tūkst. negalią turinčių asmenų. Siekiant išvengti jų atleidimo, Įstatymo projektu Nr. 1 siūloma nustatyti, kad neįgalieji, kurie 2022 m. gruodžio 31 d. buvo socialinės įmonės darbuotojais ir kurių darbo sutartis su įmone, turėjusia socialinės įmonės statusą, nėra nutraukta, būtų laikomi darbo rinkoje papildomai remiamais ir jiems galėtų būti taikomos Užimtumo įstatyme nustatytos aktyvios darbo rinkos politikos priemonės. Įstatymo projektu Nr. 2 siūloma nustatyti pereinamąjį įgyvendinimo laikotarpį, per kurį socialinės įmonės statusą turinčios įmonės galėtų pasirengti pokyčiams.

6. Kokią įtaką įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymo projektų Nr. 1 ir Nr. 6 antikorupcinis vertinimas atliktas vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 3 punkto nuostatomis, nes juo numatoma reguliuoti visuomeninius santykius, susijusius su subsidijų, dotacijų, kompensacijų ir kitų išmokų mokėjimu iš valstybės biudžeto.

Atlikus Įstatymų projektų Nr. 1 ir Nr. 6 antikorupcinį vertinimą, korupcijos rizikos nenustatyta.

Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymo projektu Nr. 2, Įstatymo projektu Nr. 3, Įstatymo projektu Nr. 4 ir Įstatymo projektu Nr. 5 nenumatoma reguliuoti Korupcijos prevencijos įstatymo 8 straipsnio 1 dalyje nurodytų visuomeninių santykių, šių Įstatymų projektų antikorupcinis vertinimas neatliktas.

Priimti įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Verslą ir jo plėtrą priimti Užimtumo įstatymo pakeitimai veiks teigiamai, nes bus sudaryta daugiau galimybių visiems darbdaviams gauti paramą įdarbinant negalią turinčius asmenis ar išlaikant darbo vietas darbuotojui tapus neįgalium. Užimtumo įstatyme nustačius, kad darbingo amžiaus neįgalieji, 2022 m. gruodžio 31 d. buvę socialinės įmonės darbuotojais ir kurių darbo sutartis su darbdaviu, turėjusiu socialinės įmonės statusą, nėra nutraukta, yra laikomi darbo rinkoje papildomai remiamais, bus sudarytos sąlygos išvengti šių darbuotojų atleidimo. Darbdaviai galės gauti subsidijas darbo asistento išlaidoms, jeigu negalią turinčiam darbuotojui darbo funkcijoms atlikti buvo nustatytas darbo asistento pagalbos poreikis.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams
 Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Teikiamas Įstatymo projektas Nr. 6 yra Įstatymo projekto Nr. 1 įgyvendinamasis teisės aktas, Įstatymo projektas Nr. 3, Įstatymo projektas Nr. 4 ir Įstatymo projektas Nr. 5 – Įstatymo projekto Nr. 2 įgyvendinamieji teisės aktai.

Kitų įstatymų parengti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams ir įstatymų projektų sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai atitinka Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimus. Įstatymo projekto Nr. 1 sąvoka „darbo asistentas“ įvertinta ir jai pritarta Valstybinės lietuvių kalbos komisijos Terminologijos pakomisės 2022 m. gegužės 3 d. posėdyje.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ar Europos Sąjungos teisės normoms.

12. Įstatymams įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir terminai

Atsižvelgiant į Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomus pakeitimus, iki 2022 m. gruodžio 31 d.:

1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turės parengti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė priimti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. spalio 5 d. nutarimo Nr. 979 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymą“ pakeitimus (suteikiant įgaliojimus Užimtumo tarnybai).

2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turės parengti ir socialinės apsaugos ir darbo ministras priimti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. lapkričio 13 d. įsakymo Nr. A1-306 „Dėl Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimus, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. birželio 30 d. įsakymo Nr. A1-348 „Dėl Užimtumo rėmimo priemonių įgyvendinimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus ir Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2010 m. birželio 18 d. įsakymo Nr. A1-242 „Dėl Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimus.

3. Užimtumo tarnyba turės parengti ir Užimtumo tarnybos direktorius turės priimti Lietuvos darbo biržos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2017 m. liepos 5 d. įsakymo Nr. V-388 „Dėl Aktyvios darbo rinkos politikos priemonių taikymo darbdaviams tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimus, vienam darbo asistentui priskiriamų asmenų skaičiaus nustatymo tvarką.

4. Tarnyba turės parengti, suderinti su Užimtumo tarnyba ir Tarnybos direktorius turės patvirtinti darbo asistento poreikio ir jo termino nustatymo tvarką.

Atsižvelgiant į Įstatymo projektu Nr. 2 siūlomą teisinio reglamentavimo dėl socialinių įmonių ir valstybės pagalbos joms teikimo panaikinimą, iki 2022 m. gruodžio 31 d.:

1. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turės parengti ir Lietuvos Respublikos Vyriausybė pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. liepos 7 d. nutarimą Nr. 852 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos socialinių įmonių

įstatymą“ bei pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. lapkričio 12 d. nutarimą Nr. 1407 „Dėl Juridinių asmenų registro nuostatų patvirtinimo“.

2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turės parengti ir socialinės apsaugos ir darbo ministras pripažinti netekusiais galios Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. rugsėjo 29 d. įsakymą Nr. A1-225 „Dėl Socialinės įmonės statuso suteikimo juridiniams asmenims tvarkos aprašo ir tikslinėms grupėms priklausančių darbuotojų dalies nuo vidutinio sąrašuose esančių darbuotojų skaičiaus apskaičiavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2012 m. kovo 9 d. įsakymą Nr. A1-135 „Dėl Valstybės pagalbos teikimo socialinėms įmonėms tvarkos aprašo patvirtinimo“, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. gruodžio 15 d. įsakymą Nr. A1-279 „Dėl Socialinių įmonių ataskaitų apie iš visų šaltinių gautą ir panaudotą valstybės pagalbą teikimo tvarkos aprašo bei sutarties dėl subsidijos išmokėjimo ir panaudojimo tvarkos tipinės formos patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Preliminariais Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos skaičiavimais, Įstatymo projektu Nr. 1 siūlomais pakeitimams įgyvendinti lėšų poreikis negalią turinčių asmenų užimtumo rėmimui atviroje darbo rinkoje išliktų toks pat, kaip iki Įstatymo projektų įsigaliojimo buvo numatytas skirti socialinėms įmonėms (25,3 mln. Eur) ir neįgaliųjų dalyvavimui aktyvios darbo rinkos politikos priemonėse (8,4 mln. Eur). Vieniems metams reiktų apie 33,7 mln. Eur valstybės biudžeto lėšų. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginiame veiklos plane nuo 2023 metų būtų įtraukta priemonė „Negalią turinčių asmenų užimtumo rėmimas“, kuriai būtų numatyti asignavimai, todėl būtų užtikrintas tikslinis valstybės biudžeto lėšų skyrimas neįgaliesiems ir juos įdarbinantiems darbdaviams.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai, rekomendacijos ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus, nebuvo gauta specialistų vertinimų, rekomendacijų ir išvadų.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno *Eurovoc* terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Užimtumo įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra „darbingo amžiaus neįgalieji“, „subsidija darbo asistento išlaidoms“, „darbo asistentas“, „darbo vietų pritaikymo subsidijavimas“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2022 m. kovo 9 d. nutarimu Nr. 205 „Dėl Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 1, 12, 16, 20, 22, 24, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 38, 39¹, 40, 44, 46, 47, 48, 48¹ straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 39², 39³ ir 48² straipsniais įstatymo ir Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“ yra pateikusi Lietuvos Respublikos Seimui Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 1, 12, 16, 20, 22, 24, 28, 29, 30, 31, 36, 37, 38, 39¹, 40, 44, 46, 47, 48, 48¹ straipsnių, priedo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 39², 39³ ir 48² straipsniais įstatymo projektą (toliau – Projektas Nr. XIVP-1399), kuris šiuo metu svarstomas Seimo komitetuose. Pažymėtina, kad tiek Įstatymo projekte Nr. 1, tiek Projekte Nr. XIVP-1399 yra keičiami tie patys Užimtumo įstatymo straipsniai, t. y. 16, 20, 24, 38, 44 ir 47 straipsniai.